

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พริก จัดว่าเป็นพืชผักที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของไทย จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่ริม ตำบลโป่งแยง มีการปลูกพริกหวาน มาตั้งแต่ในปี พ.ศ.2538 และมีการขยายการเพาะปลูกมากยิ่งขึ้นในปี 2540-2546 ปัจจุบันตำบลโป่งแยงมีการใช้พื้นที่การเพาะปลูกพริกหวาน เพียงอย่างเดียวทั้งหมด 180 ไร่ คิดเป็นผลผลิตทั้งหมด 2,160 ตัน (ตาราง 1.1) โดยมีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุดอยู่ที่ หมู่ 1,2,3 และ 5

การผลิตดังกล่าวส่วนใหญ่ภายในพื้นที่ของเกษตรกรเป็นไปในรูปแบบของระบบ Contract Farming โดยมีผู้รับซื้อคือสำนักวิจัยและพัฒนาโครงการหลวงโป่งแยงเป็นผู้รับซื้อทำหน้าที่กำหนดปริมาณและคุณภาพของผลผลิตที่เกษตรกรจะป้อนให้ และจะให้การประกันราคาผลผลิตพร้อมทั้งให้การสนับสนุนทุน พันธุ์พืช และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ภายใต้กติกาที่มีร่วมกันในเรื่องของ (1) การประกันราคาผลผลิตล่วงหน้า: (pre-agreed priced) (2) คุณภาพของผลผลิต: (quality) (3) ปริมาณของผลผลิต: (quantity) และ (4) เวลาในการส่งมอบผลผลิต: (time) ซึ่งเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งที่ทำให้เห็นว่าเกษตรกรจะไม่มีปัญหาในเรื่องการตลาดของพริกหวาน เพราะมีการรับซื้อทั้งหมดในแต่ละรอบของการผลิต เพราะฉะนั้นสิ่งหนึ่งที่เกษตรกรจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงคือ ขั้นตอนที่จะช่วยลดต้นทุนในการผลิตพริกหวานของเกษตรกรลงได้ อันจะทำให้สัดส่วนของกำไรต่อผลผลิตที่เกษตรกรจะได้รับเพิ่มสูงขึ้น

ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ผลิตพริกหวานปัจจุบันที่ตำบลโป่งแยงนิยมปลูกพริกหวานในระบบการปลูกพืชไร้ดิน (substrate culture system) ภายใต้สภาพโรงเรือน โดยใช้กาบมะพร้าวสับหรือใยมะพร้าวเป็นวัสดุค้ำจุนราก มีการให้น้ำและปุ๋ยไปพร้อมๆ กัน (fertigation system) ดังนั้นเวลาและปริมาณการให้น้ำและปุ๋ยจึงมีความสำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นการประหยัดน้ำและปุ๋ยแล้ว การให้น้ำและปุ๋ยอย่างถูกต้องจะเป็นการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพสามารถหลีกเลี่ยงการเกิดสภาวะเครียดของพืช และยังสามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามในความเห็นของนักวิจัย (จิราพร ตยุดิวดีกุลและคณะ, 2550) เกษตรกรส่วนใหญ่ยังใช้ปุ๋ยไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้ต้นทุนทางการผลิตเพิ่มสูงขึ้นทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการ

น้ำและปุ๋ยและนอกจากนั้นแล้วยังส่งผลเสียต่อสภาพของดินและสิ่งแวดล้อมอีกด้วยดังนั้นการศึกษาหาแนวทางในการจัดการปุ๋ย เพื่อให้การใช้ปุ๋ยได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อลดต้นทุนการผลิตแทนที่การรับซื้อปุ๋ยสำเร็จรูปมาใช้เอง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีประโยชน์อย่างยิ่งกับเกษตรกรเพื่อเป็นทางเลือกแก่เกษตรกรผู้ปลูกพริกหวานในอนาคตต่อไป

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตพริกหวานในสภาพไร่นา โดยเปรียบเทียบประสิทธิภาพ ของการใช้ปุ๋ยในระบบเฟอร์ติเกชั่นในการเพิ่มธาตุอาหารแบบสำเร็จรูปจากบริษัท(Commercial fertilizer, CF) และ แบบผสมเตรียมเอง ซึ่งนั่นจะแสดงให้เห็นถึงต้นทุนและผลตอบแทนที่จะสะท้อนออกมาเป็นตัวเลขที่เกษตรกรจะได้รับเป็นอย่างไร

การเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่นั้นปุ๋ยเคมีและยากำจัด โรคและแมลง ยังคงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญของการผลิตที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้และเป็นต้นทุนสำคัญที่เพิ่มขึ้นทุกปีโดยเฉพาะอย่างยิ่งปุ๋ยเคมีที่มีปริมาณการใช้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี(ฝ่ายปุ๋ยเคมีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,2547)ความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในภาคการเกษตรมีการนำเข้ามาจากต่างประเทศในอัตราที่สูงปัจจุบันการปลูกพริกหวานในพื้นที่อำเภอโป่งแยงมีการให้ธาตุอาหาร โดยระบบเฟอร์ติเกชั่น โดยร้อยละ80ของเกษตรกรใช้ปุ๋ยสำเร็จรูปของบริษัทและเกษตรกรบางรายใช้ปุ๋ยผสมเตรียมเอง(ตาราง1.2)ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบความเข้มข้นของธาตุอาหารในสารละลายธาตุอาหารของปุ๋ยสำเร็จรูปจากบริษัทกับปุ๋ยผสมเตรียมเองพบว่าปุ๋ยสำเร็จรูปของบริษัทมีธาตุอาหารบางตัวที่มีปริมาณความเข้มข้นสูงกว่าปุ๋ยผสมเตรียมเอง(ตาราง1.3)ซึ่งมากเกินไปจนจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของต้นพริกหวานเมื่อพิจารณาจากการให้คุณภาพในเรื่องของน้ำหนักและปริมาณผลผลิตของปุ๋ยทั้งสองชนิดที่เกษตรกร ได้รับซึ่งอาจหมายรวมถึงต้นทุนส่วนเพิ่มที่ถูกยึดเหนี่ยวให้เกษตรกรต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์(ชาติรี สิทธิกุล และคณะ,2552) จึงต้องศึกษาเปรียบเทียบกับการใช้ปุ๋ยผสมเตรียมเองในแง่ของการเติบโตทางกายภาพ กับต้นทุนทางการเงินที่เกิดขึ้นอันจะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ช่วยในการปรับเปลี่ยนและตัดสินใจในการดำเนินการลงทุนเพาะปลูกครั้งต่อไป

ตาราง 1.1 สถิติการปลูกพริกหวานพื้นที่ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม ปี 2553

พริกหวาน	ปี 2552	ปี 2553
พื้นที่ปลูก (ไร่)	90	180
ผลผลิต (ตัน)	1,070	2,160
จำนวนราย	150	300

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 1.2 องค์ประกอบของปุ๋ยเตรียมเองชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการละลายเข้มข้น A และ B
(สำหรับปริมาตร 75 ลิตร)

ชนิดปุ๋ย	สารเคมี/ปุ๋ยที่ใช้*	ปริมาณ	หน่วย
ปุ๋ย A	แคลเซียม ไนเตรท (15 - 0 - 0)	16.0	กิโลกรัม
	เหล็กอีดีทีเอ (Fe-EDTA)	209	กรัม
ปุ๋ย B	โพแทสเซียมไนเตรท (13 - 0 - 46)	10.1	กิโลกรัม
	โพแทสเซียมฟอสเฟต (0 - 52 - 34)	3.3	กิโลกรัม
	แมกนีเซียมซัลเฟต	6.0	กิโลกรัม
	ซิงค์ซัลเฟต	22.3	กรัม
	คอปเปอร์ซัลเฟต	3.0	กรัม
	แมงกานีสซัลเฟต	26.6	กรัม
	กรดบอริก	28.6	กรัม
	แอมโมเนียมโมลิบเดต ((NH ₄) ₂ Mo ₇ O ₂₄)	1.3	กรัม

*สารเคมีหรือปุ๋ยเตรียมเองที่ได้คำแนะนำจาก สกว.(สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย)

ตารางที่ 1.3 ค่า pH EC และความเข้มข้นของธาตุอาหารในสารละลายธาตุอาหารเฉลี่ย ของ
สารละลายธาตุอาหาร

สูตรปุ๋ย	pH	EC mS/ cm	ความเข้มข้นธาตุอาหารในสารละลายธาตุอาหาร (mg/L)*										
			N	P	K	Ca	Mg	S	Fe	Cu	Zn	Mn	B
ปุ๋ยบริษัท	6.85	2.32	236.0	52.2	308.8	209.1	46.0	37.3	0.73	0.29	0.26	0.64	0.61
ปุ๋ยผสม เตรียมเอง	6.64	2.37	246.0	43.8	308.1	217.4	39.7	27.0	1.30	0.10	0.21	0.39	0.46

* ปุ๋ยบริษัท (ปุ๋ยสำเร็จรูปจากร้านค้า)

* ปุ๋ยผสมเตรียมเอง (ได้จากคำแนะนำของ สกว.)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุน – ผลตอบแทนทางการเงินของการผลิตพริกหวานในสภาพไร้อินทรีย์ดินโดยเปรียบเทียบการใช้ปุ๋ยในระบบเฟอร์ติเกชันระหว่างปุ๋ยผสมสำเร็จรูปจากบริษัท (commercial fertilizer, CF) และ ปุ๋ยผสมเตรียมเอง

1.2.2 เพื่อหาแนวทางในการลดต้นทุนด้านปุ๋ยสำหรับระบบเฟอร์ติเกชัน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทำให้ทราบถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินจากการปลูกพริกหวานในสภาพไร้อินทรีย์ดินโดยมีการเปรียบเทียบปัจจัยด้านต้นทุนและผลผลิตระหว่างการใช้ปุ๋ยสำเร็จรูปจากบริษัทกับปุ๋ยผสมเตรียมเอง

1.3.2 สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการลงทุนสำหรับเกษตรกร ผู้ปลูกพริกหวานแบบไม่ใช้ดิน และนักลงทุน เพื่อเพิ่มกำไรจากการลดต้นทุนการผลิตได้

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกพริกหวานในสภาพไร้อินทรีย์ดินในการให้ปุ๋ยต่างชนิดกัน ระหว่างปุ๋ยสำเร็จรูปของบริษัท และปุ๋ยผสมเตรียมเอง ณ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งการผลิตใหญ่ ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้จำนวนเกษตรกรที่ปลูกพริกหวานจำนวน 18 รายโดยประชากรศึกษาถูกแบ่งเป็น

1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. กลุ่มเกษตรกรบ้านม่วงคำ
3. กลุ่มเกษตรกรสมาชิกบริษัทลานนา
4. กลุ่มเกษตรกร ภายใต้การกำกับของโครงการหลวงแม่สาใหม่
5. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพริกหวานอิสระ

สำหรับระยะเวลาของโครงการที่ทำการวิเคราะห์หาต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงิน ได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษา 10 ปี ก่อตั้งตั้งแต่ พ.ศ.2553 ถึง พ.ศ.2562

1.5 นิยามศัพท์

ในการศึกษาในครั้งนี้ กำหนดให้

พริกหวาน (*Capsicum annuum* var *annuum* L. Grossum Group) หมายถึง พริกที่อยู่ในตระกูล Solanaceae ซึ่งเป็นตระกูลเดียวกับมะเขือ มะเขือเทศ ยาสูบ มันฝรั่ง มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษเรียกว่า Chile, chillies, aji, piment, pimento, paprika, capsicum เป็นพืชข้ามปี แต่ที่ปลูกเป็นการค้า

ส่วนใหญ่จะปลูกฤดูเดียว ทำให้มีสายพันธุ์ใหม่จำนวนมาก มีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสูง ขนาดทรงพุ่ม ขนาดของใบ จำนวนดอกต่อช่อ ลักษณะ ขนาด สีของผล ตลอดจน รสชาติและความ เฝื่อน

พริกหวานในระบบการปลูกพืชไร้ดิน(Substrate culture system) หมายถึง การเพาะปลูก ภายใต้อสภาพโรงเรือนโดยใช้กาบมะพร้าวสับหรือใยมะพร้าวเป็นวัสดุกำจุนราก มีการให้น้ำและปุ๋ย ไปพร้อมๆ กัน (fertigation system)

ผลตอบแทน หมายถึง รายได้ที่ได้จากการปลูกพริกหวานในสภาพไร้ดิน

ต้นทุน หมายถึง ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในการปลูกพริกหวานในสภาพไร้ดิน ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved